

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

Klasa 45 (1)

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Izdan 1. Decembra 1930.

PATENTNI SPIS BR. 7526

**Berz Willy, Oberstedten bei Bad Hamburg vor der Höhe,
Nemačka.**

Postupak za gajenje juka (*yuccacia*) radi dobijanja njenih vlakana.

Prijava od 26. februara 1929.

Važi od 1. marta 1930.

Celj je ovog pronalaska, da se stvori sad za gajenje juka, koji s jedne strane omogućuje, da se u najkraće vreme razviju iz semena biljke, koje se mogu usaditi u slobodnu zemlju, a s druge strane daje biljci mogućnost za bujno razvijanje lišća, tako da se postiže ekonomsko dobijanje i iskorišćavanje njenih vlakana. Do ovog uspeha nije se moglo doći dosadašnjim sejanjem po slobodnom polju i sađenjem biljke na ravnom zemljištu, jer pri sejanju po slobodnom polju treba seme 2 do 3 godine dok proklija, pa za to dugo vreme štetočine, pre svega gliste, kvare i potpuno uništavaju skupoceno seme, koje se dobija veštačkim oplodivanjem, i jer su pri sađenju biljke po ravnom zemljištu, mesnati rizomi, koji sačinjavaju koren biljke, koji imaju doduše sposobnost da sakupljaju mnogo vode, osetljivi prema hladno-mokroj zemlji, dakle ne podnose nagomilanu vlagu, koja pored toga kad nastane hladnoća, vodi do prskanja ćelijskih sudova kod rizoma, što ima za posledicu, da biljka uvene. Osim toga kod sađenja u ravnom zemljištu sprečava se bujno obrazovanje lišća time, što se sprečava prilaz toplim sunčanim zracima i vazduhu do rizoma, koji traže dobro provetreno zemljište i zemljište, koje je sposobno da se jako zagreje, pa nemaju ni mesta, pa ni prilike za obrazovanje lišća sa strane.

Ali ako se semenska zrna, kao što to biva prema ovom pronalasku, dovedu do klijanja

umesto u roku od 2 do 3 godine, veštački za vreme oko 14 dana, pa da za kakvih 5 meseci izrastu biljke, koje se mogu presađiti, pa koje se posle usađuju na zemljane gomile, koje služe kao rasadnik, a koje su izrađene tako, da su sposobne za gajenje biljaka, ili još bolje na natrpanu zemlju u obliku dugačkih brežuljastih ili gredastih leja, radi primera sa najmanje 30 cm visine, tako da su obrazovani rizomi pouzdano uklonjeni od nagomilane vlage, onda se dobija ekonomičan sad, jer posle druge godine izbije lišće i sa strane — dakle iz bočnih strana natrpene zemlje, pa posle treće godine nastaje na sve strane bujno rastenje lišća sa velikom izdašnošću.

Za objašnjenje rečenog predstavljen je na crtežu jedan sad juka prema ovom pronalasku i to na

sl. 1 sa brežuljastim natrpavanjem zemlje, a na

sl. 2 sa gredastim natrpavanjem zemlje, dok

sl. 3 predstavlja spravu za izvođenje procesa klijanja u izgledu odozgo, a

sl. 4 u upravnom preseku.

Sl. 5 pokazuje u znatno smanjenoj razmeri klice juke posle vremena klijanja od jednog meseca (dužine strana suda za klijanje iznose u prirodnoj veličini oko 12,5 i 14 cm).

Sl. 6 pokazuje biljku juke za rasad koja je stara pet meseci.

Sl. 7 predstavlja jednu biljku odnegovanu

prema ovom postupku u starosti od dve godine. Da bi se predočila prirodna veličina biljke, unet je na slici jedan odmernik razdeljen u decimetre.

Pokazalo se za najbolje, kao što je predstavljeno na sl. 1 i 2, da se leji, koja je obrazovana iz dugačkih, brežuljastih odnosno gredastih natrpanja *a* zemlje, koje leže međusobno paralelno, da visina od 60 do 100 cm i da se odstojanje od sredine do sredine leje izabere oko 150 do 200 cm. Struk biljke treba da se usadi oko 1,5 cm duboko, a rizomi treba da leže oko 5 cm pod zemljom.

Osim već napred pomenutih preimućstava daje ovaj sad, koji se može nazvati gajenje u nasipima, još i to preimućstvo, što sunce i vazduh mogu lako pristupiti zemlji, koja sadrži rizome *b*, pa mogu na nju najpovoljnije ućicali.

Međuprostor između nasipa odn. greda *a* služi pored toga u prvim godinama za preravanje sada, pa onda kao put da se vrši seča lišća, podesno tamanjenje štetočina i za mašinsko uništavanje korova. Treba pomenuti, da je u docnijim godinama, kad su nasipi pretrpani jukama, isključeno pojavljivanje korova.

Ovim gajenjem u nasipima ne proizvodi se samo bujno razvijeno lišće *d*, nego i rizomi sa prečnikom do 80 cm, pa se izaziva obrazovanje rizoma *b'* sa strane, čije obrazovanje — koje je vrlo važno za priplod — a da se ne kvari glavni rizom i to tako, da se glavna biljka ne smeta u njenom rastu.

Semenje određeno za razvijanje biljki, koje se dobija preimućstveno veštačkim prenošenjem polova od naročito izabranih vrsta juka na hibride juke bez struka, da bi se dobile bastardne biljke, koje su potpuno imune prema klimatskim prilikama, dovode se do klijanja u spravi, koja je predstavljena na slikama 4 i 5.

Ta se sprava sastoji iz staklenog suda *e* koji ima u dnu oluke, koji su obrazovani na pr. staklenim cevčicama *f*, koje leže jedna do druge, a koji je ispunjen vodom otprilike do visine oluka. Semenska zrna *h*

postavljaju se, kao što se to vidi na crtežu, na oluke, obrazovane od staklenih cevčica, pa se stakleni sud prekrije nekom pločicom *g*. Postavljanje semena na natopljene staklene cevčice potpuno sprečava nahvaćanje gljivica na semenska zrna, čime inače propada veliki deo semena.

U tom staklenom sudu vrši se za kakvih 14 dana proces klijanja pri temperaturi oko 18 do 25° C, pod uticajem toplog i vlažnog, takozvanog zbivenog vazduha, koji se obrazuje u sudu. Stakleni sud se osvetljava eventualno električnom strujom za vreme procesa klijanja. Zatim se, pošto se dovrši proces klijanja, prenose mlade klice pomoću pincete na podesnu zemlju, koja se nalazi u sudovima od ilovače, pa je tu dovoljno, da se klice polože, pa da se pod uticajem zbivenog vazduha izazove obrazovanje korena, tako da se biljke, posle kakvih pet meseci (vidi sl. 6), mogu presaditi na napred opisan sad, na kojoj one već posle dve godine postizu veličinu predstavljenu na sl. 7, pa se onda počevši od treće godine iskorišćuju sa velikom izdašnošću za dobijanje njihovih vlakana.

Patentni zahtevi:

1. Postupak za gajenje juka (*Yuccacia*) radi dobijanja njihovih vlakana, naznačen time, što kao mesto za sađenje biljaka služe zemljane gomile, izgrađene za gajenje biljaka ili dugački brežasti ili gredasti nasipi u visini otprilike 60—100 cm, čije odstojanje od sredine do sredine iznosi otprilike 150—200 cm, tako da su rizomi uklonjeni od nagonilane vlage i lišće može izbijati osim na više, takođe i sa strane — iz bočnih zidova zemljanih nasipa.

2. Postupak po zahtevu 1 naznačen time, što se zrna semena, koja služe za razvijanje biljaka, dovode do klijanja na temperaturi od 18—25° B u prozračnom staklenim sudovima, pokrivenim staklenim pločicama, i čija su dna pokrivena vodom, pri čem zrna leže na kanalima, do čije visine otprilike doseže voda, i koji su obrazovani od staklenih cevčica, koje leže jedna pored druge na dnu staklenih sudova.

Fig.1.

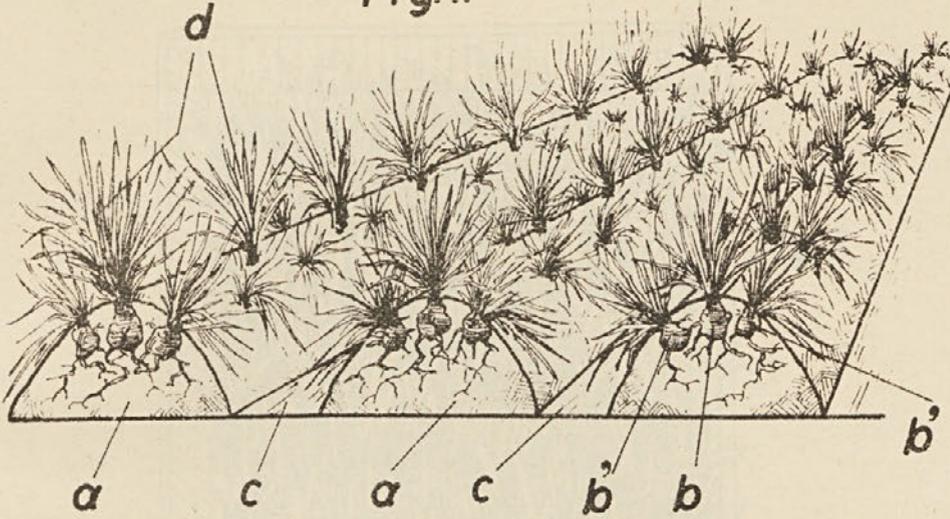

Fig.2.

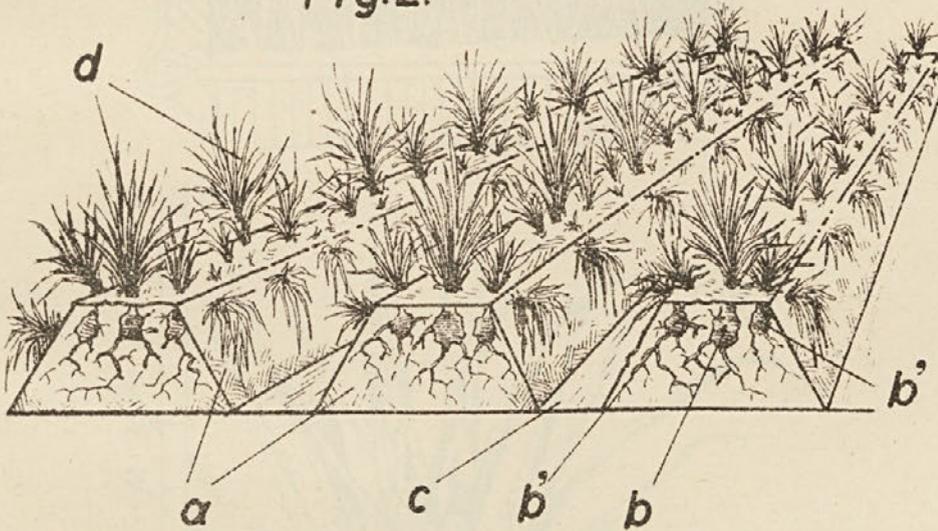

Fig.3.

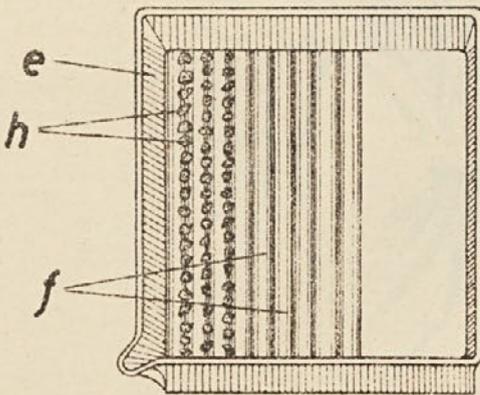

Fig.4.

